

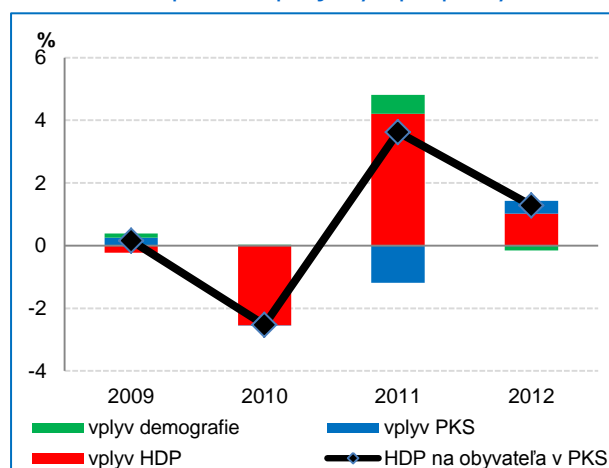

Rýchly komentár

HDP: Reálna konvergencia Slovenska sa v minulom roku zrýchlila, v spotrebe sme predbehli ČR

Úroveň hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa vyjadreného v parite kúpnej sily¹ na Slovensku v roku 2012 dosiahla **75 % priemeru Európskej únie**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa zvýšila o 1,3 percentuálneho bodu (pričom v roku 2011 to bolo o 0,7 p. b.). V roku 2012 Slovensko konvergovalo vďaka vyššiemu rastu nominálneho HDP a poklesu relatívnej cenovej úrovne Slovenska k EÚ, čo prispelo k reálnej konvergencii (Graf 1).

Graf 1 HDP v parite kúpnej sily - príspevky

Zdroj: EUROSTAT, vlastné prepočty

Minuloročný posun ekonomiky Slovenska k priemernej úrovni EÚ o 1,3 p. b. vyplynul najmä z **rýchlejšieho rastu nominálneho HDP na Slovensku v porovnaní s EÚ**. Ten prispel k priblíženiu o **1 p. b.** Tempo rastu HDP aj po prepočte na väčší počet obyvateľov Slovenska bolo v predstihu pred tempom rastu EÚ, kde sa počet obyvateľov medziročne takmer nezmenil, a teda neznižoval výsledný rast HDP na hlavu tak, ako na Slovensku. Rozdielny populačný vývoj na Slovensku a v EÚ pôsobil proti priblíženiu úrovne SR k EÚ negatívnym príspevkom o **0,2 p. b.** Naopak, parita kúpnej sily poklesla a prispela **0,4 p. b.** k dobiehaniu Európskej únie.

Podľa parity kúpnej sily cena fiktívneho tovaru, ktorý v EÚ stál priemerne 10 €, na Slovensku klesla na 6,87 € v r. 2012 zo 6,91 € v roku 2011. **Voči priemeru EÚ bolo na Slovensku lacnejšie o 31%.** Po zohľadnení nižšieho cenového rastu na Slovensku ako v EÚ (meraného paritou kúpnej sily) sa ešte viac zvýraznil predstih Slovenska v tempe rastu HDP na obyvateľa v reálnom vyjadrení.

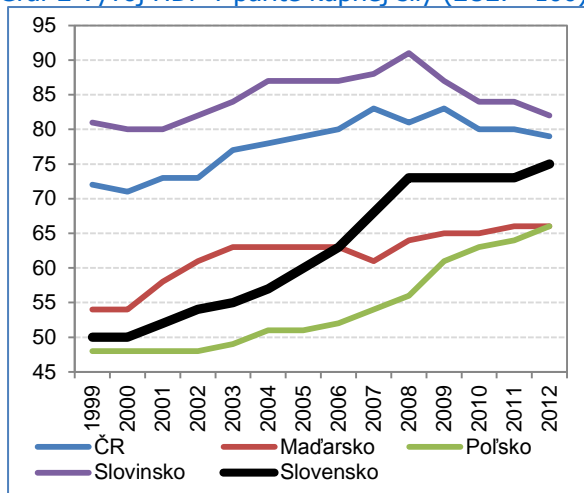
Aj keď v rámci V4 dosiahlo Slovensko v roku 2012 najmarkantnejší posun úrovne HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily, **stále zaostávame za Českom**, ktoré si v celej histórii (Graf 2) udržiava prvenstvo. **Nožnice medzi českou a slovenskou úrovňou ekonomiky sa ale výrazne zúžili.**

¹ Najčastejšie používaný ukazovateľ konvergencie, pričom parita kúpnej sily umožňuje porovnávať ekonomickú silu, resp. blahobyt jednej krajiny voči iným tak, že sa zohľadnia rozdielne cenové hladiny tovarov a služieb v týchto krajinách:

$$\text{Úroveň SR k EU27} = \frac{\text{Nominálny HDP (SR)} / (\text{PKS} * \text{Populácia (SR)})}{\text{Nominálny HDP (EU)} / \text{Populácia (EU)}}$$

Rýchle/analytické komentáre nie sú oficiálnym stanoviskom Národnej banky Slovenska. Prezentujú názory analytikov Úseku pre menu, štatistiku a výskum (ÚMS). Šírenie je povolené bez predchádzajúceho súhlasu, avšak s uvedením zdroja „analytici ÚMS“, resp. „analytici Menového úseku“. Ak nie je uvedené inak, časové rady sú sezónne očistené použitím vlastných sezónnych modelov.

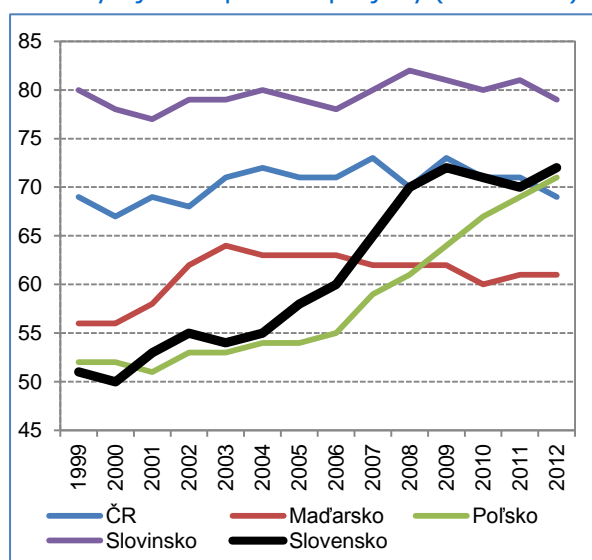
Graf 2 Vývoj HDP v parite kúpnej sily (EU27=100)

Zdroj: EUROSTAT.

Pokiaľ ide o vývoj na Slovensku, **kríza v roku 2009 prerušila tempo dobiehania Slovenska k EÚ, ale nedošlo k podstatnejšej divergencii.** Česká ekonomika v porovnaní s rokom 2009 divergovala od priemeru EÚ. Rozdiel medzi slovenskou a českou ekonomickou úrovňou sa znížil z 10 p. b. v roku 2009 na 4 p. b. v roku 2012 (v roku 1995 to bolo 29 p. b.). Zblíženie úrovni týchto dvoch ekonomík nemožno pripísať len ich rozdielnej pokrízovej výkonnosti, ale aj vplyvu nominálneho výmenného kurzu. Slovensko sa prijatím eura vyhlo výkyvom nominálneho výmenného kurzu od roku 2009 a zmenám porovnateľnej cenovej hladiny, čo ubralo Českej republike z reálnej konvergencie.

Graf 3 Vývoj AIC v parite kúpnej sily (EU27=100)

Zdroj: EUROSTAT.

Okrem HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily možno úroveň ekonomickej sily alebo – v tomto prípade výstižnejšie – blahobytu merať prostredníctvom **skutočnej individuálnej spotreby** na obyvateľa v parite kúpnej sily (Graf 3), ktorá **lepšie odráža situáciu domácností ako úroveň HDP.** Skutočná individuálna spotreba (AIC) zahŕňa tovary a služby, ktoré si domácnosť zaplatí sama, ďalej spotrebu, ktorú domácnostiam zaplatia neziskové inštitúcie a spotrebu, ktorú jednotlivcom poskytuje verejná správa. Ukazovateľ AIC **je vhodnejší na komparatívne účely** ako samotná konečná spotreba. Keďže systémy poskytovania (najmä) zdravotných a vzdelávacích služieb sú v jednotlivých krajinách rozdielne a tieto služby majú významný podiel v spotrebe jednotlivcov-členov domácností, AIC zjednocuje pohľad na skutočnú spotrebu v jednotlivých krajinách.

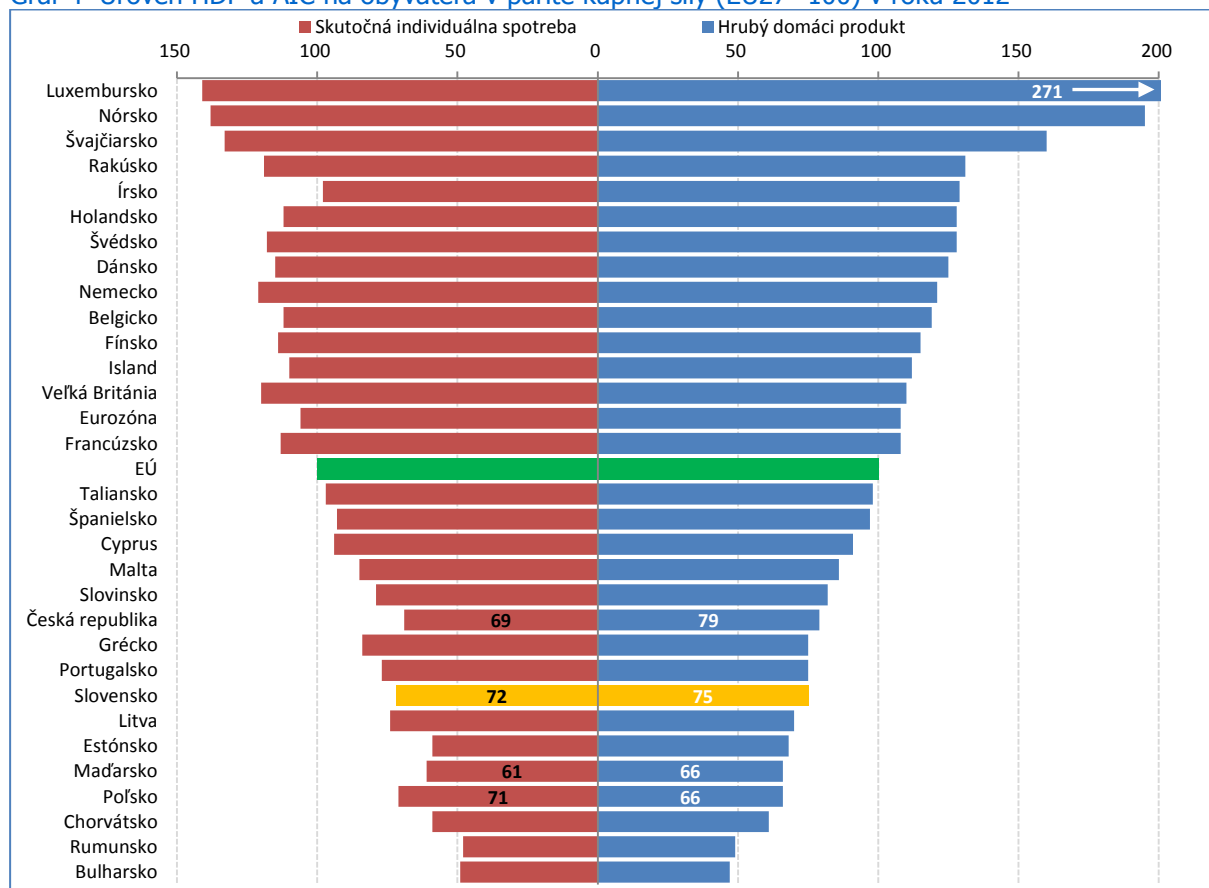
Podľa úrovne AIC na obyvateľa v parite kúpnej sily je **pozícia Slovenska v rámci V4 lepšia** ako podľa úrovne HDP. V roku 2008 sa slovenské domácnosti priblížili skutočnej spotrebe českých domácností, ktoré boli v celom časovom rade najbližšie k priemeru EÚ, a v roku 2012 ich dokonca mierne predstihli. **Vyrovnaná úroveň skutočnej spotreby v SR a ČR už od roku 2008** vyplýva jednak z väčšej homogenity výsledkov (ako pri HDP).

Ako vyplýva z grafu 4, výsledky skutočnej individuálnej spotreby na obyvateľa v parite kúpnej sily v jednotlivých krajinách voči EÚ sú **homogénnejšie** ako pri prepočtoch HDP. Rozptyl výsledkov AIC je nižší (od 48 %v Rumunsku po 141 % v Luxembursku) ako rozptyl výsledkov HDP (od 47 % v Bulharsku po 271 % v Luxembursku). AIC totižto abstrahuje od problému rôznych štruktúr HDP jednotlivých krajín, rôznych stupňov otvorenosti ekonomík, ako aj rôznych mier účasti cezhraničných

pracujúcich na tvorbe HDP. Pri prepočte na obyvateľa sa cezhraniční pracujúci nezapočítavajú do populácie, čo napríklad vysvetľuje rozdielne výsledky týchto dvoch ukazovateľov za Luxembursko.

V rámci celej EÚ v roku 2012 dosiahli slovenské domácnosti **72 % priemernej úrovne skutočnej individuálnej spotreby v EÚ**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa úroveň AIC zvýšila o 2 p. b. (po dvoch rokoch poklesu, vždy o 1 p. b.) a vrátila sa späť na úroveň roka 2009.

Graf 4 Úroveň HDP a AIC na obyvateľa v parite kúpnej sily (EÚ27=100) v roku 2012

Zdroj: EUROSTAT.

Použitím ukazovateľa skutočnej individuálnej spotreby sa pozícia Slovenska v rebríčku EÚ nemení, **Slovensko zostáva ôsmou najslabšou krajinou aj podľa úrovne hrubého domáceho produktu, aj podľa úrovne skutočnej individuálnej spotreby**. Dobíhanie v oboch ukazovateľov je pomerne vyrovnané. Ak sa má reálna konvergencia Slovenska zrýchliť na podobné tempá, aké boli pred krízou, bude si to vyžadovať ďalšie priame zahraničné investície, porovnateľné s tými pred krízou.

Michal Doliak (michal.doliak@nbs.sk)
 Anna Vladová (anna.vladova@nbs.sk)